



АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

04 грудня 2018 р.

Київ

№ 34-рк

Про припинення дій,
що містять ознаки порушення
законодавства про захист
від недобросовісної конкуренції

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали дослідження та подання Управління розслідувань недобросовісної конкуренції від 16.11.2018 № 127-01/6168-п,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Проведення Комітетом дослідження щодо наявності в діях суб'єктів господарювання ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції під час використання у своїй господарській діяльності позначень «Еко», «еко», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо.

2. ОБСТАВИНИ

Обставини, встановлені за результатами дослідження

- (2) Під час проведення Комітетом дослідження щодо дій суб'єктів господарювання з поширення на етикетках (упаковках) продукції написів «Еко», «еко», «Есо», «Екологічна», «Екологічно чиста» тощо Комітетом було надіслано вимоги про надання інформації на адреси суб'єктів господарювання, зокрема направлено вимогу фермерському господарству «МИКОЛАЙ» (далі – ФГ «МИКОЛАЙ», Товариство) (с. Барашівка, Житомирська обл., ідентифікаційний код юридичної особи 33086137).
- (3) За наявною в Комітеті інформацією, ФГ «МИКОЛАЙ» здійснює виробництво та реалізацію яєць, зокрема перепелиних (далі – Продукція).
- (4) Зовнішнє оформлення етикетки Продукції виробництва ФГ «МИКОЛАЙ», зокрема яєць перепелиних, має такий вигляд:



- (5) Так, на лицьовій стороні етикетки, крім інших написів, міститься такий: «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна».
- (6) У своєму листі від 03.11.2016 № 71 (zareestrovaniy u Komiteti 07.11.2016 za № 8-127/10635) ФГ «МИКОЛАЙ» зазначило, що із середини 2012 року розпочало поставки Продукції саме з написом «екологічна досконалість».
- (7) Товариство повідомило Комітет, що напис «екологічна досконалість» використовується тільки на етикетці яєць перепелиних, що відпускаються в блістерній упаковці.
- (8) За зміст та дизайн етикетки Продукції відповідає керівник та засновник ФГ «МИКОЛАЙ» – Кузьменко М.С. як особа, що затверджує дизайн та дає замовлення на тираж в друкарні.
- (9) ФГ «МИКОЛАЙ» повідомляє про те, що напис «екологічна досконалість», зазначений на етикетці Продукції, є відзнакою, яку отримало Товариство.
- (10) На підтвердження цієї інформації ФГ «МИКОЛАЙ» надало Комітету фотокопію нагороди та копію відзнаки в рамках міжнародної іміджевої програми «Лідери XXI століття».
- (11) Відповідно до копії відзнаки б/н за 2012 рік (далі – Відзнака), ФГ «МИКОЛАЙ» присвоюється знак відповідності «ЕКОЛОГІЧНА ДОСКОНАЛІСТЬ» за екологічну чистоту виготовленої продукції відповідно до програми «НАЦІОНАЛЬНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ».
- (12) Зазначена Відзнака підписана головою правління спілки фахівців-експертів з якості, к.т.н. Тихоненко В. та головою ради експертів, доктором філософії, професором Саввов А.
- (13) Отже, Товариство на етикетках Продукції використовувало напис «екологічна досконалість» на підставі отриманої ФГ «МИКОЛАЙ» нагороди. У той же час у ФГ «МИКОЛАЙ» відсутні дозволи чи підтверджувальні документи, надані державними органами, наділеними відповідною компетенцією, на позначення на етикетках Продукції напису «екологічна досконалість».
- (14) На листопад 2018 року в Комітеті відсутня інформація щодо припинення Товариством використання на етикетках Продукції такого позначення.
- (15) З огляду на викладене, Комітетом встановлено, що ФГ «МИКОЛАЙ» використовує на лицьовій стороні етикетки яєць перепелиних напис «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна» з 2012 року.

Кваліфікація дій

- (16) Відповідно до частини сьомої статті 29 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (далі – Закон) забороняється при маркуванні продукції, яка не відповідає вимогам цього Закону, використовувати позначення з написами «органічний», «біодинамічний», «біологічний», «екологічний», слова з префіксом «біо» тощо.
- (17) Відповідно до пункту 35 Технічного регламенту з екологічного маркування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 529 (далі – Технічний регламент) (діяв до 17.01.2018), для застосування екологічного маркування суб'єкт господарювання повинен пройти процедуру оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям в органі з екологічного маркування.
- (18) Відповідно до зазначеного Технічного регламенту встановлено таке.

Екологічне маркування – коротко і точно сформульований напис, символ чи зображення, що наноситься на етикетку або пакування продукції чи наводиться у документації на продукцію, технічних бюлетенях, рекламних матеріалах з метою зазначення певної екологічної характеристики продукції, компонента або пакування.

Відповідність продукції встановленим екологічним критеріям підтверджується сертифікатом екологічного маркування.

Екологічна сертифікація – процедура, під час якої визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування документально засвідчує відповідність продукції встановленим екологічним критеріям.

Орган з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям (орган з екологічного маркування) – незалежний від суб'єкта господарювання орган, який у своїй діяльності керується програмою екологічного маркування відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14024 (ДСТУ ISO 14024 «Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи»).

- (19) Отже, екологічну сертифікацію, зокрема засвідчення відповідності продукції екологічним критеріям, здійснює визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування. Відсутність належного факту встановлення відповідності продукції, що позиціонується як екологічна, екологічним критеріям є підставою не вважати таку продукцію екологічною.
- (20) Відповідно до Технічного регламенту, орган з екологічного маркування не може:
 - бути розробником, виробником, постачальником, монтажником або прямо залученим до зазначених видів діяльності, а також власником, користувачем, утримувачем продукції, яку він оцінює, крім продукції для власного споживання;
 - бути представником суб'єкта господарювання;
 - провадити будь-який вид діяльності, що може вплинути на незалежність його експертизи або неупередженість щодо діяльності з екологічної сертифікації, до якої він залучений, зокрема, надання консультаційних послуг або порад суб'єктові господарювання, продукція якого заявлена на сертифікацію.
- (21) Для проведення процедури з оцінки відповідності орган з екологічного маркування повинен мати:
 - методичку системи управління якістю, відповідно до якої проводиться оцінка відповідності;
 - методичку провадження діяльності органу з екологічного маркування, в якій визначаються його завдання, чисельність персоналу, необхідного для проведення процедури з оцінки відповідності, ступінь складності технології виробництва продукції і характер виробничого процесу (партія продукції або продукція, що випускається серіями);
 - необхідну матеріально-технічну базу для забезпечення виконання завдань з проведення оцінки відповідності.
- (22) Персонал органу з екологічного маркування повинен мати необхідну освіту, підготовку, досвід у виконанні завдань з проведення оцінки відповідності та навички складання відповідних звітів.
- (23) Відповідно до статті 1 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація органів з оцінки відповідності – засвідчення національним органом України з акредитації того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам національних стандартів, гармонізованих з відповідними міжнародними та європейськими стандартами, та у разі необхідності будь-яким додатковим вимогам щодо акредитації у відповідних сферах для провадження визначеної діяльності з оцінки відповідності.
- (24) Відповідно до статті 6 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація здійснюється національним органом України з акредитації.

- (25) Наказом Міністерства економіки України від 04.01.2002 № 5 утворено Національне агентство з акредитації України та затверджено Положення про Національне агентство з акредитації України.
- (26) У зв'язку з викладеним Комітет для з'ясування питання, чи є в Україні органи з екологічного маркування, які уповноважені на проведення екологічної сертифікації, листом від 16.09.2016 № 127-26/09-9800 звернувся до Національного агентства з акредитації України.
- (27) Національне агентство з акредитації України повідомило Комітет про те, що за весь час діяльності Національного агентства з акредитації України – по вересень 2016 року – було подано заявку на акредитацію у сфері «екологічна сертифікація» лише від органу із сертифікації Всеукраїнської громадської організації «Жива Планета» (далі – ВГО «Жива Планета»).
- (28) У серпні 2016 року зазначений орган із сертифікації повторно подав заявку на акредитацію.
- (29) Крім того, на 26.09.2016 у Національному агентстві з акредитації України за весь період його діяльності було акредитовано тільки один орган із сертифікації на діяльність з екологічної сертифікації – орган із сертифікації Всеукраїнської громадської організації «Жива планета», атестат акредитації № 10156 із строком дії 16.07.2010 – 15.07.2013.
- (30) За інформацією, отриманою від Національного агентства з акредитації України, з 16.07.2013 по 26.09.2016 немає жодного акредитованого органу з оцінки відповідності.
- (31) Статтями 1, 24 і 33 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» визначаються правові та організаційні засади здійснення добровільної оцінки відповідності, зокрема добровільна оцінка відповідності здійснюється органом з оцінки відповідності, що призначається центральним органом виконавчої влади та оцінка відповідності якого здійснюється національним органом України з акредитації. Попередня редакція вказаного Закону, що врегульовував аналогічні питання, а саме, Закону України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», статті 1 та 28, також визначав необхідність призначення та акредитації органу з оцінки відповідності.
- (32) Пункт 3 Технічного регламенту встановлює, що орган з екологічного маркування, що є органом з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям, має бути визнаний в установленому порядку. Відповідно до пункту 1 статті 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» додержання вимог технічного регламенту є обов'язковим та органи з оцінки відповідності, що виконують свої завдання з оцінки відповідності згідно з відповідними технічними регламентами, призначаються центральним органом виконавчої влади.
- (33) За наявною в Комітеті інформацією, станом на 2012 рік, коли ФГ «МИКОЛАЙ» почало використовувати у своїй господарській діяльності напис «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна», Товариство не мало відповідних дозвільних документів на використання такого напису.
- (34) Окремо зазначаємо, що національний стандарт України ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічне маркування 1 типу є документом, який детально прописує принципи та методи, за якими орган з оцінки відповідності має проводити оцінку відповідності продукції на відповідність вимогам екологічних критеріїв. Цей документ не визначає порядку призначення та акредитації органу з оцінки відповідності, оскільки такий порядок визначається Законом України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» та постановою Кабінету Міністрів України № 529 від 18.05.2011, і потреба в такому нормативно-правовому дублюванні відсутня.
- (35) Також звертаємо увагу на те, що стандартом ISO/IEC 17065:2012 «Вимоги до органів, що сертифікують продукцію, процеси, послуги» встановлено перелік критеріїв для

органів сертифікації (зокрема, вимоги до структури, вимоги до персоналу, вимоги зовнішніх ресурсів, вимоги до процесу оцінювання, аналізування та прийняття рішення щодо сертифікації). Окремо у вступі до цього стандарту зазначено, що його можна використовувати як документ з переліком критеріїв для акредитації або призначення органами державної влади органів сертифікації. Отже, у самих стандартах зазначено про необхідність акредитації та призначення органами державної влади органів з оцінки відповідності.

- (36) Важливим є розуміння принципу добровільної сертифікації. Така сертифікація є добровільною для суб'єкта, який на власний розсуд приймає рішення про те чи буде він виробляти екологічну продукцію або ж звичайну. У разі якщо він прийняв рішення на користь екологічної продукції і планує наносити відповідне маркування, то проходження процедури сертифікації у належно акредитованому й призначеному органі з оцінки відповідності стає для нього обов'язковим. Будь-які посилання на добровільність екологічної сертифікації як аргумент для відсутності імперативних норм для органу з оцінки відповідності, який проводить такі сертифікації, є безпідставними та неаргументованими. Лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11.10.2016, в якому зроблено висновок про відсутність потреби в акредитації органів з оцінки відповідності, що мають намір працювати в добровільній сфері, не є нормативно-правовим актом та не встановлює правових норм, як власне в ньому і зазначено.

3. ВИСНОВКИ КОМІТЕТУ

- (37) Отже, ФГ «МИКОЛАЙ» на лицьовій стороні етикетки яєць перепелиних розміщує напис «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна», не маючи жодних сертифікатів, дозвільних документів, які видані уповноваженими на те органами та які підтверджують, що його продукція дійсно відповідає властивостям екологічної продукції. Отже, зазначена інформація є неправдивою.
- (38) Обираючи серед аналогічних товарів, пересічний покупець сподівається отримати продукт, що відповідає його потребам, керуючись інформацією, заявленою виробником, зокрема, про те, що зазначений продукт відповідає критеріям екологічного маркування.
- (39) Так, відповідно до наявної в Комітеті інформації, ринок виробництва та реалізації яєць є конкурентним.
- (40) За наявною в Комітеті інформацією, не всі суб'єкти господарювання під час виробництва та реалізації своєї продукції, зокрема яєць, використовують на етикетках своєї продукції такий напис, як «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна» або будь-які інші позначення з написами «ЕСО». Отже, ФГ «МИКОЛАЙ» могло отримати неправомірні переваги в конкуренції відносно інших суб'єктів господарювання, які не використовують таке позначення.
- (41) Відповідно до частини першої статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.
- (42) Отже, ФГ «МИКОЛАЙ» поширювало шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдиві відомості на етикетці яєць перепелиних про споживчі властивості Продукції внаслідок обраного способу її викладення, а саме, з використанням в оформленні етикетки яєць перепелиних на лицьовій стороні етикетки напису «екологічна

досконалість» з позначенням «екологічна», не маючи дозвільних документів, що може вплинути на наміри споживачів щодо придбання товарів цього суб'єкта господарювання.

- (43) У зв'язку з тим, що на лицьовій стороні етикетки Продукції зазначено неправдиву інформацію: на лицьовій стороні напис «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна», це може вплинути на наміри споживачів стосовно придбання Продукції ФГ «МИКОЛАЙ» саме як продукції, яка має відповідні екологічні властивості.
- (44) Отже, дії ФГ «МИКОЛАЙ» щодо оформлення обраним способом етикетки яєць перепелиних, зокрема розміщення на лицьовій стороні етикетки напису «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна», можуть містити ознаки порушення, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення на етикетках Продукції інформації, яка є неправдивою через спосіб її викладення, що може ввести в оману споживачів щодо її характеристик.
- (45) Повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей про характеристики продукції через розміщення на етикетці Продукції інформації таким способом могло вплинути на наміри споживачів щодо придбання Продукції та набуття ФГ «МИКОЛАЙ» більш вигідного становища порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які діють на відповідному ринку.
- (46) Отже, ФГ «МИКОЛАЙ» могло посилити конкурентну позицію та отримати неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а шляхом поширення неправдивих відомостей щодо характеристик Продукції.
- (47) У зв'язку з викладеним, враховуючи, що в Комітеті відсутня інформація про надходження звернень щодо випадків введення в оману споживачів Продукції виробництва ФГ «МИКОЛАЙ» щодо екологічних характеристик Продукції та інформація, яка б свідчила, що дії ФГ «МИКОЛАЙ» призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, ФГ «МИКОЛАЙ» надаються обов'язкові для розгляду рекомендації.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає фермерському господарству «МИКОЛАЙ» такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити використання фермерським господарством «МИКОЛАЙ» на лицьовій стороні етикетки продукції яєць перепелиних напису «екологічна досконалість» з позначенням «екологічна», який містить неправдиву інформацію, що є порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, та утриматися від вчинення подібних дій у подальшому.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не

призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ